

BŁYSK, MAT, KOLOR

Fotografia i Warszawa lat 90.

MUZEM
WARSZAWY

wystawa 20.10.2022–19.02.2023

Rynek Starego Miasta 32 | muzeumwarszawy.pl

Patroni medialni:

POLITYKA

wyborcza.pl
WARSZAWA

MAGAZYN OPINII
Pismo.

fot. Marta Zielińska

BŁYSK, MAT, KOŁOR

BŁYSK, MAT, KOŁOR
BŁYSK, MAT, KOŁOR

Fotografia i Warszawa lat 90.

WYSTAWA 20.10.2022 — 19.02.2023

Informacje podstawowe	3
Informacja prasowa	6
Tekst kuratorski	9
Plan ekspozycji	14
Program wydarzeń towarzyszących	15
Publikacja	17
Wybór zdjęć prezentowanych na wystawie	20

Patronat medialny:

POLITYKA

wyborcza.pl
WARSZAWA

MAGAZYN OPINII
Pismo.

Kontakt dla mediów:

Aleksandra Migacz

22 277 43 45, 723 249 094

aleksandra.migacz@muzeumwarszawy.pl

fot. Jędrzej Sokołowski

Wystawa *Błysk, mat, kolor. Fotografia i Warszawa lat 90.* otwiera się dla publiczności 20 października 2022 roku w siedzibie głównej Muzeum Warszawy na Rynku Starego Miasta 32. Wystawa potrwa do 19 lutego 2023 r.

godziny otwarcia	wtorek, środa, piątek: 9:00–17:00 darmowy czwartek: 9:00–19:00 sobota: 11:00–19:00 niedziela: 11:00–17:00
bilety	12 zł / 7 zł. W czwartki wstęp bezpłatny.

Błysk, mat, kolor.

Fotografia i Warszawa lat 90.

wystawa 20.10.2022—19.02.2023

fot. M. Zielińska

kuratorka wystawy Karolina Puchała-Rojek

współpraca kuratorska Julia Staniszevska

producentka wystawy Zofia Zajkowska

projektantka scenografii wystawy Aneta Faner Studio

redakcja Ewa Kiedio

realizacja Ksenia Góreczna, Katarzyna Radecka, Ewa Lenczewska, Krzysztof Hernik, Krzysztof Świerczewski, Paweł Grochowalski + zespół techniczno-administracyjny Muzeum Warszawy

opieka konserwatorska Igor Nowak, Paulina Miąsik, Robert Kołodziejski, Piotr Popławski

digitalizacja Mikołaj Kalina (koordynacja), Adrian Czechowski, Michał Matyjaszewski, Anna Sulej

post-produkcja Anna Sulej

przygotowanie fotografii do druku Karol Bagiński (FOTO-GRAFIKA)

wypożyczenia zewnętrzne Janusz Kurczak, Piotr Niwiński, Marta Sotkowska

wypożyczenia wewnętrzne Dorota Parszewska

opieka prawna Monika Góra

dostępność Katarzyna Szafrńska

projekt graficzny materiałów promocyjnych Joanna Bębenek

program towarzyszący Wanda Kaczor, Dorota Migas, Anna Zdanowska, Marcin Matuszewski, Karolina Iwańczyk

komunikacja Joanna Andruszko, Melissa Czaplicka, Matylda Dobrowolska, Anna Ładna, Aleksandra Migacz

wypożyczenia Agencja East News, Agencja Wyborcza.pl, Biblioteka Uniwersytetu Warszawskiego, Anna Beata Bohdziewicz, Błażej Brzostek, Katarzyna Bułtowitz, Centrum Sztuki Współczesnej, Tomasz Chmal, Filmoteka Narodowa, Fundacja Archeologia Fotografii, Fundacja Galerii Foksal, Fundacja Kulik-Kwiekułik, Fundacja Ośrodka Karta, Galeria Gunia Nowik, Galeria Le Guern, Łukasz Górczyca, Iwona Grodzka, Jerzy Gumowski, Janusz Kobyliński, Kacper M. Krajewski, Marcel Łoziński, Anna Musiałówna, Muzeum Historii Fotografii im. Walerego Rzewuskiego w Krakowie, Chris Niedenthal, Persons Projects, Kacper Pempel, Marcin Poletyło, Tomek Sikora, Basia Sokołowska, Jędrzej Sokołowski, Juliusz Sokołowski, Julia Staniszevska, Tomasz Waciak-Wójcik, Przemysław Wierchowski, Maria Zbąska

oraz osoby, które wzięły udział w zbiorce fotografii *Stwórz z nami fotokolekcję lat 90.*

specjalne podziękowania Agencja Wyborcza.pl, Wytwórnia Filmów Dokumentalnych i Fabularnych, Żydowski Instytut Historyczny

organizator:

 MUZEUM
WARSZAWY

patronat medialny:

POLITYKA

wyborcza.pl
WARSZAWA

Pismo.
MAGAZYN OPINII

Błysk, mat, kolor.

Fotografia i Warszawa lat 90.

wystawa 20.10.2022—19.02.2023

autorki i autorzy prac prezentowanych na wystawie:

Grażyna Adler, Akademia Ruchu, Paweł Althamer, Kuba Atys, Arkadiusz Astrachancew, Jan Bartha, Anna Biała, Anna Beata Bohdziewicz, Sylwester Braun ps. Kris, Małgorzata Brendel, Błażej Brzostek, Stanisław Ciok, Wojciech Druszcz, Sławomir Dziejowski, Izabella Dziewanowska, Tadeusz Frys, Andrzej Georgiew, Zofia i Stanisław Giers, Teresa Gierzyńska, Łukasz Gorczyca, Edward Grochowicz, Iwona Grodzka, Jerzy Gumowski, Robert Gutowski, Edward Hartwig, Jenny Holzer, Andrzej Iwańczuk, Lech Jakubik, Halina Jaskłowska, Krzysztof Kieślowski, Janusz Kobyliński, Justyna Kopeć, Kacper M. Krajewski, Małgorzata Kuciewicz, Małgorzata Kukowska, Zofia Kulik, Joanna Kwiatkowska, Władysław Lemm, Elżbieta Lempp, Jacek Łagowski, Joanna Łapanowska, Marcel Łoziński, Adam Marzec, Krzysztof Miller, Krzysztof Mroziuk, Anna Musiałówna, Michał Mutor, Iwona Myszkowska, Chris Niedenthal, Marta Nowosielska, Krzysztof Olszak, Kacper Pempel, Siostry Piwowar, Marcin Poletyło, Krzysztof Pruszkowski, Grzegorz Przetakiewicz, Marcin Przewoźniak, Robert Przybysz, Paweł Roehrych, Tadeusz Rolke, Jarosław Rudnik, Barbara Sass, Sławomir Sierzputowski, Tomek Sikora, Basia Sokołowska, Jędrzej Sokołowski, Juliusz Sokołowski, Julia Staniszevska, Maksymilian Stebel, Tomasz Sternicki, Adam Szcześniak, Grzegorz Szklarek, Krzysztof Świetlicki, Tomasz Waciak-Wójcik, Maciej i Piotr Welk, Przemysław Wierzchowski, Piotr Wójcik, Jacek Zagórny, Maria Zbąska, Magdalena Zembruska, Marta Zielińska, Hanna Żyła; autorzy nieznanego pochodzenia: ze zbiorów Bielańskiej Fototeki Urząd Dzielnicy Bielany, ze zbiorów rodziny Raczek, ze zbiorów rodziny Witan

Błysk, mat, kolor.
Fotografia i Warszawa lat 90.

wystawa 20.10.2022—19.02.2023

fot. S. Braun

LATA 90.: czas kontrastów, zmian i przełomów. Chyba najpełniej został utrwalony na fotografiach. Zdjęcia profesjonalne i amatorskie, fotografia reporterska i artystyczna tworzą fascynujący portret Warszawy w latach 90. Ponad tysiąc zdjęć i filmów autorstwa niemal stu twórców i twórczyń, w tym Hartwiga, Niedenthala, Rolkego, Millera, Bohdziewicz, Musiałówny, Białej czy Łozińskiego.

Jarmark Europa, Cricoland, pierwszy McDonald, reklamy i afisze wolnych wyborów, handel z łózek polowych, „szczęki” i jugokioski, Józef Tkaczuk, pierwszy dzień wiosny, ale też narkomania, bieda i strajki.

Fotografia opowiada lata 90. i Warszawę tamtego czasu jak żadne inne medium. Na zdjęciach, amatorskich i zawodowych, utrwalono dekadę transformacji i jej wpływ na przestrzeń miasta. Wystawa *Błysk, mat, kolor* w Muzeum Warszawy sięga do archiwów profesjonalnych fotografów, fotoreporterów, artystów, ale i do prywatnych rodzinnych albumów. Fotografia analogowa była wtedy powszechnym sposobem zapisu rzeczywistości. A rzeczywistość zmieniała się i zaskakiwała. Przestrzenią miasta zawładnęły kolorowe reklamy, wyrosły szklane wysokościowce, na ulicach obywatel się wolny handel, szły nimi protesty i strajki. Jak czas gwałtownych przemian uchwyciła fotografia? Jak widziano wtedy miasto? W jakim stopniu pamięć o latach 90. opiera się na fotografii?

Ponad 1000 zdjęć, filmów, pocztówek

W sześciu salach rozmieszczono ponad 1000 obiektów – zdjęć, filmów, pocztówek. Gdy tylko było to możliwe, prezentowane są oryginalne materiały: charakterystyczne, niewielkie odbitki, stykówki i projekcje slajdów. Dzięki temu materialność fotografii także stała się jednym z tematów wystawy. Części ekspozycji zostały nazwane hasłami pochodzącymi ze słownika charakterystycznego dla fotografii, które odnoszą się jednocześnie do opisu rzeczywistości lat 90.: kolor, kontrast, narracja czy typologie.

Profesjoniści i amatorzy

Wybór twórców i prac był niełatwym zadaniem. Obok już wcześniej uznanych fotografów i fotografek (**Edward Hartwig, Tadeusz Rolke, Chris Niedenthal, Anna Beata Bohdziewicz, Anna Musiałówna**) prezentowane są prace młodych, wkraczających w lata 90. na rynek wolnych mediów (Maria Zbąska, Piotr Wójcik, Krzysztof Miller), artystów (Zofia Kulik, Paweł Althamer,

Błysk, mat, kolor.

Fotografia i Warszawa lat 90.

wystawa 20.10.2022—19.02.2023

Teresa Gierzyńska), fotografów prasowych (Kacper M. Krajewski, Anna Biała, Adam Marzec), filmowców i dokumentalistów (Marcel Łoziński, Krzysztof Kieślowski, Barbara Sass). Jedną z części wystawy to fotografia niezawodowa – amatorska, rodzinna, pamiątkowa. W wyniku zaangażowania ponad 40 osób, które odpowiedziały na hasło zbiórki fotografii niezawodowych przedstawiających Warszawę lat 90., zdjęcia z ich zbiorów zostały włączone w opowieść o pamięci współtworzonej przez fotografię, pokazując tematy niewidoczne z perspektywy fotoreportażu czy z pola sztuki.

Książka i program wydarzeń

Wystawę uzupełniają oprowadzania, debaty, warsztaty, lekcje muzealne i pokazy filmowe, a także książka pod redakcją Karoliny Puchały-Rojek. Na jej łamach można zobaczyć 250 fotografii kilkunastu autorów, z których wiele publikowanych jest po raz pierwszy. Zdjęciom towarzyszą fragmenty rozmów przeprowadzone przez Julię Staniszewską ze specjalistami i specjalistkami zajmującymi się fotografią w latach 90., m.in. właścicielem słynnego labu Relax, teksty autorstwa Karoliny Puchały-Rojek, Adama Mazura i Witolda Kanickiego i subiektywny przegląd wydarzeń lat 90. Błażeja Brzostka. Książkę zaprojektowała Anna Piwowar (Siostry Piwowar).

Fotografia w Muzeum Warszawy

Kolekcja fotografii jest jedną z najliczniejszych w Muzeum Warszawy, liczy około 300 tys. obiektów: historycznych i współczesnych negatywów i odbitek fotograficznych na różnych podłożach, a także wspaniałą kolekcję albumów fotograficznych. Dzięki licznym darom i zakupom kolekcja regularnie powiększa się o nowe nabytki. Ostatnio do zbiorów zostały włączone prace współczesnych fotografów opowiadających o Warszawie, są to m.in.: cykle Antoniny Gugaty, Rafała Milacha, Jędrzeja Sokołowskiego i Joanny Szpak-Ostachowskiej.

– Funkcjonujący w Muzeum Warszawy dział Centrum Fotografii jest obecnie intensywnie rozwijany – mówi koordynatorka Centrum Fotografii i kuratorka wystawy, Karolina Puchała-Rojek. – Pracujemy nad programem, który będzie odpowiadał na potrzeby naszej publiczności: opracowujemy kolejną wystawę i program dla młodzieży, szukamy wydarzenia angażujące współczesnych twórców. Przede wszystkim jednak sukcesywnie udostępniamy zbiory na portalu Kolekcje Muzeum Warszawy – dodaje Puchała-Rojek.

fot. W. Lemm

Błysk, mat, kolor. Fotografia i Warszawa lat 90.

wystawa 20.10.2022—19.02.2023

W Warszawie jak w soczewce skupiały się przemiany polityczne, społeczne i gospodarcze następujące w Polsce w wyniku upadku ustroju komunistycznego. Przestrzeń publiczną gwałtownie zmieniającego się miasta – wolny handel, żywołową przedsiębiorczość, nową architekturę, wszechobecną, kolorową reklamę czy niepokoje społeczne – współcześni fotografowie i fotografki rejestrowali, wyłapując blaski i cienie czasu transformacji. Dla nich samym był to również z wielu powodów czas przełomowy, otwierający niezwykłe możliwości – kariery, podróży, aktualnych tematów, ale też wymagający znalezienia dla siebie miejsca w nowym, kapitalistycznym kontekście. Jednocześnie były to ostatnie lata dominacji fotografii analogowej. Już wkrótce pytanie o wybór papieru do odbitek „błysk czy mat?” zastąpione zostanie wątpliwościami dotyczącymi formatu plików przechowywanych w pamięci komputerów, a cyfrowa rewolucja na zawsze zmieni pojęcie koloru w fotografii.

Na wystawie w Muzeum Warszawy, gdy tylko było to możliwe, prezentujemy oryginalne materiały z epoki: charakterystyczne, niewielkie odbitki, stykówki i slajdy, ze względu na swoją wrażliwość wymagające ograniczonego oświetlenia.

Warszawa i fotografia są na tej wystawie równoważne, opowiadają o sobie nawzajem. Dlatego ustalone podziały sal opatrzone zostały hasłami pochodzącymi ze słownika charakterystycznego dla fotografii, które odnoszą się jednocześnie do opisu rzeczywistości lat 90. Klasyfikacja ta jest jedną z możliwych propozycji patrzenia na fotografię i Warszawę ostatniej dekady XX wieku – zachętą do sprawdzenia, czy można dostrzegać kontrast w kolorze, narrację w pojedynczym kadrze, kolekcje charakterystycznych miejskich widoków w fotografii amatorskiej.

KOLOR

Zmieniającą się Warszawę lat 90., po dekadach dominacji czarno-białych kadrów, fotografia pomogła zapamiętać w kolorze. W przestrzeni publicznej staje się on wszechobecny i odzwierciedla ambicje stolicy, by stać się metropolią na wzór zachodnioeuropejskich, kapitalistycznych miast. Pojawia się na zielono-błękitnych fasadach szklanych wieżowców, w żółtych znakach nareszcie otwartego metra i pierwszego McDonalda, rzuca się w oczy na obklejonych reklamami tramwajach i przede wszystkim w chaotycznym, pstrokatym handlu z łózek polowych oraz metalowych szczęk na bazarze pod PKiN czy na Jarmarku Europa.

W latach 90. w fotografii amatorskiej i zawodowej – wraz z demokracją, otwarciem rynków i dostępnością coraz lepszych materiałów – rozpoczyna

fot. S. Braun

Błysk, mat, kolor. Fotografia i Warszawa lat 90.

wystawa 20.10.2022—19.02.2023

fol. S. Ciok

fol. A. Biała

się boom na kolor: nasycony, intensywny i trwały. Tak jak czerwone szelki pierwszych maklerów staje się on symbolem możliwości, które wyłaniały się w okresie zmian – również dla zawodowych fotografów.

KONTRAST

„Kontrast” to jedno z najczęstszych określeń używanych dziś do opisywania lat 90. Jednocześnie należy ono do słownika fotograficznego – w powszechnym odczuciu odbitka kontrastowa jest uznawana za udaną.

Błyskotliwe kariery, sukcesy i zmiany zachodzące w przestrzeni miasta, w strukturach społecznych i ekonomicznych miały swoją drugą, ciemną stronę. Masowe zwolnienia – a w ich konsekwencji bezrobocie i bieda – chaotyczna zabudowa wolnych przestrzeni, wycinki drzew czy niekontrolowane wyburzenia dawnych kamienic to tylko niektóre z jej elementów, te najbardziej widoczne.

Fotografia rejestrowała je, stosując kontrast nie tylko w warstwie formalnej, poprzez budowanie kompozycji czy zestawienia barw, ale też na poziomie treści. Te zabiegi są metodą budowania napięcia czy wprowadzenia humoru, jak i sposobem opowiadania historii również w ramach pojedynczego kadru.

NARRACJE

O czym w latach 90. mówiła ulica? Jakie tematy spychane były na margines zainteresowania społecznego? Jak z wolności przyniesionej wraz z demokracją korzystali młodzi? Kwestie te fascynowały fotografów, mogących w końcu swobodnie działać w przestrzeni publicznej. Fotoreportaż – najpopularniejsza forma fotograficznej narracji – zyskał w latach 90. potężnego sprzymierzeńca w postaci prasy ilustrowanej, uwolnionej od państwowej cenzury, finansowanej z prywatnych źródeł i drukowanej z użyciem coraz lepszych materiałów. Z nowej sytuacji w ostatniej dekadzie XX wieku korzystały zarówno redakcje, jak i sam gatunek fotoreportażu. W tym czasie, przede wszystkim w pierwszej połowie lat 90., fotografowie niemal nie schodzili z ulicy, dokumentując manifestacje, strajki i protesty organizowane w odpowiedzi na intensywne zmiany gospodarcze i polityczne uderzające w kolejne grupy społeczne. Równolegle powstawały przejmujące osobiste cykle, łączące zdjęcia z autorskim komentarzem. Poruszały one często tematy pozostające na obrzeżach procesów zmian, jak AIDS, uzależnienia, los mniejszości narodowych, życie na blokowiskach i osiedlach socjalnych.

Błysk, mat, kolor.
Fotografia i Warszawa lat 90.

wystawa 20.10.2022—19.02.2023

aut. Zofia Kulik

fot. Ł. Górczyca

fot S. Braun

POSZERZENIE POLA

W opinii wielu odbiorców dopiero przetworzona, stanowiąca efekt manipulacji fotografia zyskuje status równy grafice czy malarstwu. Takim praktykom poddawana bywa zarówno przez artystów fotografów, których ambicją jest ukazanie wyjątkowości techniki swej dziedziny i wprowadzenie fotografii w pole sztuki, jak też przez artystów i artystki stosujących ją jako jedną z wielu form ekspresji, obok arsenału klasycznych materiałów, jak farba, płótno, kamień czy gips.

„Poszerzenie pola” odnosi się również do możliwości bogatszej interpretacji konkretnych prac. Wówczas fotografie dokumentalne, przedstawiające symbole Warszawy, takie jak Pałac Kultury i Nauki, stają się uniwersalną opowieścią o władzy, a zdjęcia fragmentów miasta przeradzają się w osobistą refleksję dotyczącą sposobów doświadczania przestrzeni. Hasło to dotyczy jednak przede wszystkim podejmowanych przez artystów prób przekraczania schematów, uwalniania sztuki od narzuconych form i sięgania do nowych, nieoczywistych tematów.

TYOLOGIE

W katalogu typowych elementów miejskiego pejzażu lat 90. nie zabrakłoby jugosłowiańskich budek K67, reklam rozdzielających uśmiechy i obietnice sukcesu czy wszechobecnych dźwigów, oznaczających zabudowywanie wolnych przestrzeni miasta. Tworzenie takich typologicznych zestawów fotografia wspiera jak żadne inne medium. Na podstawie rejestrowanych przez nią powtarzalnych motywów możliwe jest później katalogowanie, porządkowanie, dzielenie i podsumowywanie. Wykorzystywanie w projektach artystycznych rozbudowanych fotograficznych zestawień służy tworzeniu metafor opisujących osobiste doświadczenia pod pozorem chłodnej, niemal statystycznej rejestracji.

WARSZAWA – PODRÓŻ SENTYMENTALNA

Lata 90. dla wielu osób to czas, kiedy po latach emigracji mogły bezpiecznie przyjechać lub powrócić do Polski. Dla niektórych była to nostalgiczna podróż, którą odbywali z aparatem fotograficznym. Służył on wówczas nie tylko za turystyczny notatnik dokumentujący miejsca i widoki, ale również jako szczególnego rodzaju narzędzie do osvajania przestrzeni miasta w okresie przemiany ustrojowej. Tak było w przypadku Sylwestra Brauna ps. Kris, fotografa powstańczego, który jako osiemdziesięciolatek wrócił na stałe do Warszawy i dokumentował/rejestrował ją na barwnych negatywach, wyraźnie zafascynowany jej transformacją. Pełne czułości wobec ukochanego miasta

**Błysk, mat, kolor.
Fotografia i Warszawa lat 90.**

wystawa 20.10.2022—19.02.2023

fot. G. Przetakiewicz

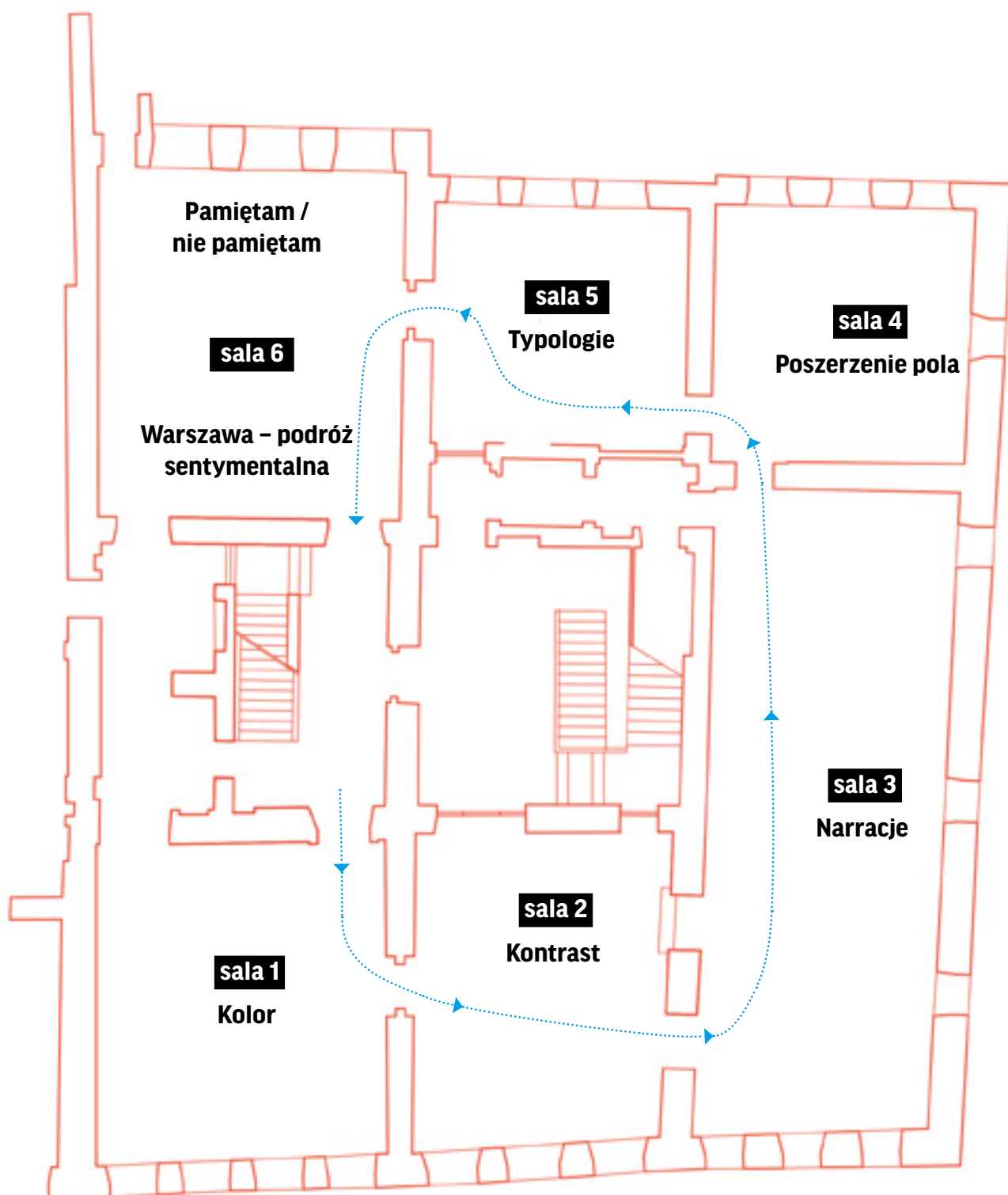
zdjęcia Brauna, zestawione z relacją z innej podróży, zapisaną w poruszającym filmie dokumentalnym Warszawa 94. Podróż sentymentalna Marcela Łozińskiego, stawiają aktualne do dziś pytania o przestrzeń i historię miasta, które odwiedzamy, w którym żyjemy i które pamiętamy.

PAMIĘTAM / NIE PAMIĘTAM

W powszechnym odczuciu fotografia zarówno zaświadcza, że coś się zdarzyło, jak i potwierdza, że my, fotografujący, byliśmy w tym miejscu. Wspiera więc ona naszą pamięć, to do niej odwołujemy się, budując wspomnienia i rodzinne opowieści. Idąc tym tropem, jako przykład potwierdzający, że dane zdarzenia miały miejsce, przedstawiamy zdjęcia amatorskie, wykonane przez osoby zazwyczaj niezajmujące się fotografią zarobkowo. Taki rodzaj fotografii, dominujący pod względem ilości nad zawodową, przeżywał w latach 90. prawdziwy rozkwit, podobnie jak firmy produkujące sprzęt i materiały fotograficzne. Działo się tak przede wszystkim dzięki kompaktowym, łatwym w obsłudze aparatom, a także rozwojowi sieci fotolabów, umożliwiających łatwe, tanie i szybkie (odbitka w godzinę!) wywoływanie kolorowych negatywów – już nie w domowej ciemni, urządzonej prowizorycznie w łazience.

Oddając w muzeum przestrzeń fotografii niezawodowej, nie tylko ukazujemy istotne w latach 90. zjawisko, ale też przybliżyliśmy dzięki niej tematy niewidoczne z perspektywy fotoreportażu czy z pola sztuki. W wyniku zaangażowania ponad 40 osób, które odpowiedziały na hasło zbiórki fotografii niezawodowych przedstawiających Warszawę lat 90., możemy zdjęcia z ich zbiorów – podpisane konkretnymi nazwiskami – włączyć w opowieść o pamięci współtworzonej przez fotografię.

Program wydarzeń towarzyszących

**Błysk, mat, kolor.
Fotografia i Warszawa lat 90.**

wystawa 20.10.2022—19.02.2023

Wystawę uzupełniają oprowadzania, debaty, warsztaty, lekcje muzealne i pokazy filmowe w kinie Syrena.

Oprowadzania

W każdą niedzielę będzie można zwiedzić wystawę z przewodnikiem. Oprócz oprowadzań kuratorskich i przygotowanych przez edukatorów odbędą się wyjątkowe oprowadzania z gośćmi, m.in. Olgą Drendą Magdą Szcześniak, Marcinem Wichą, Moniką Borys czy Jackiem Paśnikiem.

Debaty

Raz w miesiącu, w czwartek, odbędzie się spotkanie dyskusyjne poszerzające wybrane wątki z wystawy.

27 października: Narodziny fotoreportażu. Dokumentowanie pierwszej dekady wolności.

Lata 90. to czas dominacji fotoreportażu, uwolnionego spod presji systemowej. Profesjonaliści wychodzą na ulice i dokumentują radykalnie zmieniającą się rzeczywistość wolnej Polski. Polityczne przepychanki, rockowe koncerty, uliczne demonstracje, azjatyckie bazy, narkomani i blokery obok japiszowników – nowej klasy średniej. Główne tytuły prasowe („Gazeta Wyborcza”, „Życie”, „Rzeczpospolita”) tworzą własne standardy pracy i sposoby prezentacji fotografii. Jakie były realia fotografii prasowej ostatniej dekady XX wieku? Co dominowało w ilustrowanych dodatkach do gazet? Jak fotografia reportażowa przenikała się z komercyjną i artystyczną?

Goście: **Piotr Wójcik, Małgorzata Sydorczyk, Anna Biała**

Prowadzenie: **Beata Łyżwa-Sokół**

1 grudnia: Promocja książki towarzyszącej wystawie

Autorzy: **Julia Staniszevska, Karolina Puchała-Rojek, Adam Mazur**

Prowadzenie: **Agata Napiórska**

styczeń 2023: rozmowa o fotografii amatorskiej lat 90.

luty 2023: debata o fotografii wykluczonych i brutalności okresu transformacji

Program wydarzeń towarzyszących

Błysk, mat, kolor.
Fotografia i Warszawa lat 90.

wystawa 20.10.2022—19.02.2023

Podcast

Podczas trwania wystawy premierę będzie miał 10-odcinkowy podcast przygotowany dla Muzeum Warszawy przez **Kamila Bałuka**. Bałuk, reporter i podcaster, który specjalizuje się w tematach tej dekady, przyjrzał się latom 90. w Warszawie z dziennikarskim zacięciem. Temat każdego odcinka inspirowany jest konkretnymi zdjęciami prezentowanymi na wystawie. Bałuk rozmawia m.in. o kampaniach społecznych i fotografii społecznej w tamtym czasie, narodzinach polskiej giełdy, o tym, czym dla młodych anarchistów była transformacja. Wśród gości i gościń: Tomek Sikora, Anna Musiałówna i Tomasz Prusek. Karolina Puchała-Rojek i Julia Staniszevska opowiedzą też szerzej o koncepcji wystawy i drodze do jej powstania.

Program filmowy w Kinie Syrena

Pięciu pokazom filmowym będą towarzyszyć spotkania z twórczyniami i twórcami filmów prowadzone przez **Dorotę Chrobak**, **Kaję Klimek** i **Olę Drendę**. Zaproszeni goście: **Maciej Drygas** (reżyser filmu „Usłyszcie mój krzyk”), **Maria Pakulnis** (aktorka w filmie Barbary Sass „Pajęczarki”), **Marcel Łoziński** (reżyser filmu „89 mm od Europy”), **Maria Zmarz-Koczanowicz** (reżyserka filmów „Nie wierzę politykom”, „Moja Warszawa”).

Partnerem pokazów jest WFDiF – właściciel platformy streamingowej 35mm.online

Program edukacyjny

W programie także **spacery architektoniczne i fotograficzne** oraz **warsztaty**.

Od listopada do ferii zimowych zaplanowane są **lekcje muzealne dla szkół podstawowych i ponadpodstawowych**. Wsparciem dla działań będą fotografie z lat 90. prezentowane na wystawie. W czasie zajęć uczniowie zagłębiają się w tematykę dobrych i złych praktyk organizacji przestrzeni publicznej. Przyjrzą się zjawisku reklam na billboardach pod kątem szacunku do otoczenia. Dowiedzą się, jak przebiegała transformacja lat 90. i jaki miała wpływ na społeczeństwo i kulturę.

Warsztaty rodzinne i międzypokoleniowe stworzą okazję do rozmów między dziećmi, rodzicami i dziadkami na temat życia codziennego w okresie transformacji. Odbędą się również oprowadzania dla osób z niepełnosprawnością ruchową i intelektualną.

> Więcej informacji i szczegółowy program wkrótce na www.muzeumwarszawy.pl.

Publikacja „Błysk, mat, kolor. Fotografia i Warszawa lat 90.”

Wystawie towarzyszy publikacja pod redakcją współkuratorki, Karoliny Puchały-Rojek. W książce pod tym samym tytułem wybranym 250 zdjęciom towarzyszą fragmenty rozmów z osobami zajmującymi się w latach 90. fotografią, teksty autorstwa **Karoliny Puchały-Rojek, Adama Mazura i Witolda Kanickiego** i subiektywny przegląd wydarzeń lat 90. **Błażeja Brzostka**. Podobnie jak na wystawie hasła związane z fotografią – kolor, kontrast, narracje – służą do interpretacji przeobrażającego się miasta. Warszawa i fotografia opowiadają tu o sobie nawzajem.

FRAGMENTY KSIĄŻKI

Karolina Puchała-Rojek, *Dekada fotografii*

Wyznaczenie granicy tematycznej wystawy organizowanej w muzeum poświęconym historii i współczesności stolicy wydawało się oczywiste. Stała się nią jednak nie tyle Warszawa, ile jej przestrzeń publiczna, ogólnodostępna, gdzie transformacja i jej efekty – w architekturze, wydarzeniach, zachowaniach społecznych czy wreszcie w modzie ulicznej – były najbardziej widoczne. Udział fotografii w budowaniu wyobrażeń na temat nowego, kapitalistycznego pejzażu miasta, jak i jego pierwszych bohaterów – biznesmenów i biznesmerek jest na wystawie równie istotny jak jej potencjał w ukazywaniu zmian – już się dokonujących lub przewidywanych.

(...) Stolica stanowi obszar koncentracji życia artystycznego oraz politycznego i jako taka jest nie tylko miejscem wykonania fotografii, ale też inspiracją dla wielu z nich – również takich, które mają potencjał bycia ikonicznymi, możliwymi do odczytywania bez tytułu czy rozbudowanego opisu. Mogą być one wtedy interpretowane bardzo szeroko, jako zdjęcia opowiadające nie tylko o tym konkretnym mieście, ale również np. o transformacji ustrojowej w Polsce w ogóle.

Adam Mazur, *Polska widziana na fotografiach, niejasno*

Po upadku PRL wszystko wydaje się ważne, choć niewiele motywów jest pięknych. Większość zdjęć można zaklasyfikować jako pornografię transformacji. Z pewnością lata 90. to czas emancypacji i dominacji fotoreportażu. Koniec cenzury oraz kontroli partyjnej i związkowej wieszczy epokę wolności. Fotoreportaż III RP – nie tak elegancki i humanistyczny jak w latach 60., nie tak jednostronnie propagandowy jak w latach 70. i nie tak politycznie zaangażowany jak w latach 80. – jest wieloznaczny, meandryczny, rośnie wraz z demokracją, sięga bruku z kolejnymi politycznymi awanturami i społecznymi napięciami. Świat fotograficznego postkomunizmu jest kreowany przez

Spis treści:

1. Fragmenty rozmów Julii Staniszewskiej z Piotrem Wójcikiem, Grażyną Zdebiak i Tadeuszem Matanem
2. Karolina Puchała-Rojek
Dekada fotografii
3. Adam Mazur
Polska widziana na fotografiach, niejasno
4. Witold Kanicki
Kolory transformacji
Kolor
Kontrast
Narracje
Poszerzenie pola
Typologie
Pamiętam/nie pamiętam
Warszawa – podróż
sentymentalna
5. Błażej Brzostek
Oś czasu – subiektywnie
o 1990–1999
6. Spis ilustracji

Publikacja „Błysk, mat, kolor. Fotografia i Warszawa lat 90.”

**Błysk, mat, kolor.
Fotografia i Warszawa lat 90.**

wystawa 20.10.2022—19.02.2023

jaskrawy kontrast między przedstawionymi w fotoreportażach bogatymi i biednymi, protestującymi i rządzącymi.

(...) W nowej epoce starzy rywalizują z młodymi, którzy wyszli z podziemia i rosną w siłę w ilustrowanych dodatkach do gazet. (...) Pracujący dla polskich mediów fotografowie koncentrują się z reguły na lokalnych tematach: polityczne przepychanki, koncerty rockowe, uliczne demonstracje, romskie koczowiska i azjatyckie bazy, narkomani i blokery obok japiszonów, czyli nowej klasy średniej. Główne tytuły prasowe – „Gazeta Wyborcza”, „Życie”, „Rzeczpospolita” – tworzą własne standardy pracy oraz sposoby prezentacji fotografii, zdobywając liczne grono odbiorców.

Witold Kanicki, *Kolory transformacji*

Dominujące w poprzednich epokach konwencje obrazowania budują nasze wyobrażenie na temat przeszłości. Patrząc z tej perspektywy, uznamy, że każda epoka charakteryzuje się własną kolorystyką. Współcześnie świadczą o tym m.in. popularne filtry fotograficzne dostępne w różnego rodzaju aplikacjach cyfrowych, w ciekawy sposób nawiązujące do kolorystyki konkretnych dekad czy też powszechnych w kolejnych okresach materiałów fotograficznych. Jeśli zatem powstałby cyfrowy filtr imitujący polską fotografię amatorską lat 90., to w rezultacie jego zastosowania na zdjęciach niebieskie niebo zbliżałoby się do bieli lub przynajmniej nienaturalnie białło (...). Podobnie trawa – o czym świadczy wiele amatorskich odbitek z ostatniej dekady XX wieku – musiałaby poblaknąć, jak gdyby kilkunastoletni okres transformacji był niekończącym się przedwiośniem. Za to warszawska architektura pojawiająca się na wielu prywatnych fotografiach wydaje się bladopiaskowa lub nawet częściej: brudnoszara, zwłaszcza w kontraście z reklamami, billboardami, krzykliwymi logotypami firm, zakładów i fast foodów. Pośród wszystkich barw czerwienie (a czasem też żółcienie) zdają się z kolei nienaturalnie wyraziste, znacząco wybijają się pośród innych kolorów na fotografiach z tego czasu.

Tym samym hipotetyczny filtr cyfrowy naśladujący estetykę amatorskiej fotografii lat 90. byłby syntezą szarości, poblakłych barw i kilku jaskrawych kolorów. Dodatkowym elementem takiego filtra mogłyby być nieostrości, miękkość obrazu, optyczne dystorsje, ale i zachwycająca wielu amatorów tamtych czasów data, naświetlona w prawym dolnym rogu kadru, zapisana charakterystyczną czcionką cyfrową, kojarząca się wtedy z elektroniką i nowoczesnością. W symboliczny sposób takie komputerowe daty zapowiadały zmiany nadchodzące w technologii fotograficznej, która w kolejnej dekadzie w pełni poddała się digitalizacji.

Publikacja „Błysk, mat, kolor. Fotografia i Warszawa lat 90.”

**Błysk, mat, kolor.
Fotografia i Warszawa lat 90.**

wystawa 20.10.2022—19.02.2023

Redakcja merytoryczna i koncepcja: Karolina Puchała-Rojek

Współpraca: Julia Staniszevska

Redaktorka prowadząca: Marta Sotkowska

Teksty: Karolina Puchała-Rojek, Adam Mazur, Witold Kanicki, Błażej Brzostek, Tadeusz Matan, Grażyna Zdebiak, Piotr Wójcik, Julia Staniszevska

Teksty do rozdziałów: Karolina Puchała-Rojek

Opracowanie metryczek obiektów: Piotr Głogowski, Monika Michałowicz, Anna Topolska

Redakcja językowa tekstów: Ewa Kiedio

Współpraca redakcyjna: Julia Odnous-Pawlińska

Korekta: Katarzyna Głowińska (Lingventa), Julia Odnous-Pawlińska

Projekt graficzny i skład: Anna Piwowar | Siostry Piwowar Studio

Przygotowanie fotografii do druku: Karol Bagiński (FOTO-GRAFIKA)

Wizerunki cyfrowe obiektów-fotografie: Adrian Czechowski, Michał Matyjaszewski, Anna Sulej

Postprodukcja: Patrycja Skwierczyńska, Anna Sulej

Koordinacja digitalizacji: Mikołaj Kalina

Wydanie I Warszawa 2022

ISBN: 978-83-964731-5-8

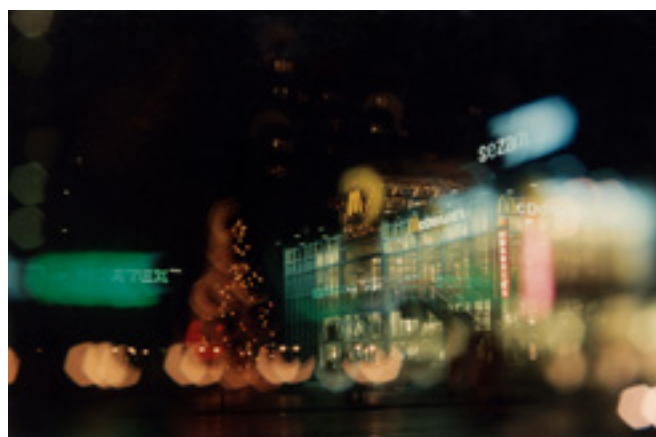

Wybór prac prezentowanych na wystawie

KOLOR

Sylwester Braun, ps. Kris, Rynek Starego Miasta, 1993, Muzeum Warszawy

Edward Grochowicz, Restauracja McDonald's przy domu towarowym „Sezam”; z serii „Noworoczne iluminacje”; 1993 -1996, Ośrodek KARTA

Edward Hartwig, Dom handlowy „Bogusz Center” przy ulicy Żłotej, 1992-1995, Muzeum Warszawy

Wydawnictwo Parma Press, Warszawa. Pałac Kultury i Nauki, fot. Christian Parma, ok. 1995, Muzeum Warszawy

Edward Hartwig, Aleje Jerozolimskie, reklama restauracji McDonald's przed domem towarowym „Smyk”, 1992-1993, Muzeum Warszawy

Wybór prac prezentowanych na wystawie

KOLOR

Władysław Lemm, Sesja
reklamowa dla firmy
Centertel, 1992

Chris Niedenthal, Handel w blaszanym kontenerze, tzw. „szczękach”,
w rejonie Dworca Warszawa-Śródmieście, ok. 1993

Krzysztof Miller, Wietnamczycy handlujący na Stadionie
Dziesięciolecia, 23.04.1996, Agencja Wyborcza.pl

Edward Hartwig, „Jarmark Europa” na Stadionie
Dziesięciolecia, lata 90. XX w., Muzeum Warszawy

Tadeusz Rolke, Sprzedaż szynki konserwowej z samochodu,
z serii „Jutro będzie lepiej”, 1990

Wybór prac prezentowanych na wystawie

KONTRAST

Anna Musiałówna, z serii „Żebracy”, ok. 1995

Kacper M. Krajewski, Bez tytułu, 1990-1999

Kacper M. Krajewski, Bez tytułu, 1990-1999

Stanisław
Ciok z cyklu
„Smutne wesołe
miasteczko”, 1991,
Muzeum Fotografii
w Krakowie

Wybór prac prezentowanych na wystawie

NARRACJE

Anna Biała, Protest przeciwko zaostrzeniu prawa do aborcji na skwerze pod Sejmem, 29 września 1990, Agencja Wyborcza.pl

Andrzej Iwańczuk, Protesty górników i hutników ze Śląska, 26.10.1995, Agencja Wyborcza.pl

Anna Musiałówna, Duży czerwony krzyżyk, reportaż na temat wirusa HIV zrealizowany dla miesięcznika „Polityka”, 1998

Wybór prac prezentowanych na wystawie

POSZERZENIE POLA

Zofia Kulik, Strażnicy Iglicy, 1990,
Fundacja Kulik-KwieKulik

TYOLOGIE

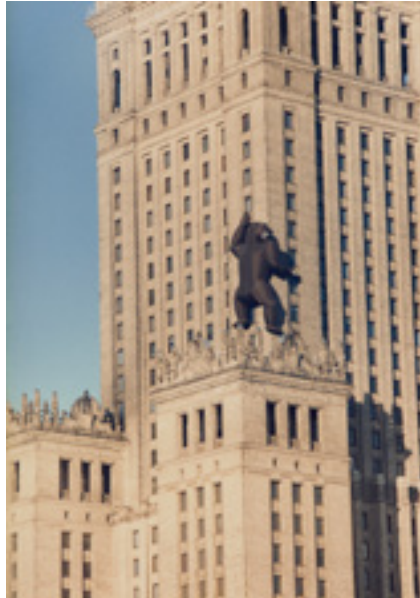
Łukasz Gorczyca, D.O.M. Polski, 1999-2000, galeria Raster

Wybór prac prezentowanych na wystawie

PAMIĘTAM / NIE PAMIĘTAM

Grzegorz Przetakiewicz, Na górcie na Ursynowie, 1999

Adam Szcześniak, Piętnastometrowa nadmuchiwana matpa na elewacji PKiN, październik 1994

Marta Zielińska, pl. Defilad 6, 1991

Krzysztof Mroziuk, Na podwórku między blokami przy skwerze ks. kard. Stefana Wyszyńskiego, 1991-1995

Siostry Piwowar, Plażowanie na remontowanym placu Konstytucji, lato 1999

Piotr Welk, Wesołe miasteczko Cricoland na placu Defilad, ok. 1994

Wybór prac prezentowanych na wystawie

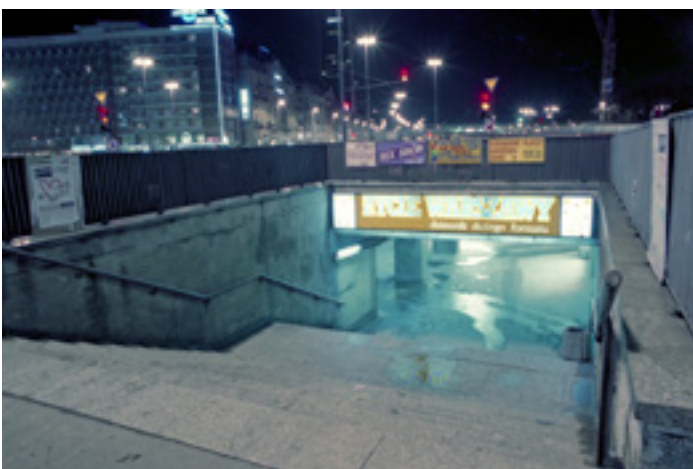
PAMIĘTAM / NIE PAMIĘTAM

Jędrzej Sokołowski, Zaćmienie słońca
z serii *Young amateur photographer*,
11 sierpnia 1999

Marta Zielińska,
Al. Jerozolimskie, 1991

Jacek Łagowski, Przejście
podziemne przy rondzie
Dmowskiego, druga połowa
lat 90.

Wybór prac prezentowanych na wystawie

WAWRSZAWA – PODRÓŻ SENTYMENTALNA

Sylwester Braun, ps. Kris, Patac Kultury i Nauki a przed nim
amusment park, 1993, Muzeum Warszawy

Sylwester Braun, ps. Kris, Aleje Jerozolimskie na wysokości
Dworca Centralnego, 1993, Muzeum Warszawy

Sylwester Braun, ps. Kris, Pod Kolumną Zygmunta III Wazy, 1993,
Muzeum Warszawy

Pytania o pliki w wysokiej rozdzielczości przeznaczone
do publikacji oraz dodatkowe materiały prosimy kierować
do Aleksandry Migacz, tel. +48 22 277 43 45, 723 249 094,
e-mail: aleksandra.migacz@muzeumwarszawy.pl

Rynek Starego Miasta 28-42
www.muzeumwarszawy.pl